

DENİZLİ'YE İLİŞKİN GENEL BİLGİLER

Denizli İli Temel Göstergeleri	
Yüzölçümü	11.868 km ²
İl Nüfusu (2015) (TÜİK)	993442
Nüfus Yoğunluğu (Türkiye Ortalaması 101 kişi)	84
Denizli Belediye Nüfusu	963.464
Sosyo Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması	10. sırada
Dış Ticaret Verilerine Göre Türkiye'de En Fazla İhracat Yapan İller Sıralaması (2015)	8. sırada
Kişi Başına Gayri Safi Katma Değer (TR 32)	14.532 TL
İSO İlk 500 Büyük Kuruluş Sayısı	11 Adet
Yabancı Sermayeli Şirket Sayısı	12 Adet
Organize Sanayi Bölgesi	6 Adet
Toplam İhracat (2015 Yılı)	2,5 milyar \$
Toplam İthalat (2015 Yılı)	1,6 milyar \$
Okulöncesi Okullaşma Oranı (Türkiye %42,5)	% 63,1
Ortaöğretim Okullaşma Oranı (Türkiye % 76,6)	% 80,7
Derslik Başına Öğrenci Sayısı (Türkiye 29)	22
100 Bin Kişi Başına Düşen Toplam Hastane Yatak Sayısı	261
Kaba Ölüm Hızı (binde)	5,6
Bebek Ölüm Hızı (Türkiye %10,1)	% 8,4
İşlenen Tarım Alanı	% 32
Denizli'ye Konaklamalı Gelen Turist Sayısı (2014)	1.198.453 (Günübirlikler de hesaba katıldığında yaklaşık 2 milyon'dur.)
Turizm İşletme Belgeli Yatak Sayısı	6.384

Denizli Türkiye'nin **en gelişmiş ilk 10 ili** arasında yer almaktadır. Yeni teşvik sistemine dayanak teşkil eden İllerin ve Bölgelerin Sosyo Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması (SEGE) 2011'e göre kent; İstanbul, Ankara, İzmir, Kocaeli, Antalya, Bursa, Eskişehir, Muğla ve Tekirdağ'dan sonra 10. sıraya yükselmiştir.

Okur yazar oranı yüksek olan kent, bölgenin en büyük üniversitelerinden biri olan Pamukkale Üniversitesi ile insan kaynakları konusunda güçlü bir altyapıya sahiptir.

Öğrenci Sayısı	Akademik Personel Sayısı	İdari Personel Sayısı	Mezun Sayısı
52496	2012	1544	69659
Enstitüler Arkeoloji Enstitüsü Eğitim Bilimleri Enstitüsü Fen Bilimleri Enstitüsü İslami İlimler Enstitüsü Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Bilimler Enstitüsü	Fakülteler Dış Hekimliği Fakültesi Eğitim Fakültesi Fen-Edebiyat Fakültesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İlahiyat Fakültesi İletişim Fakültesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Mühendislik Fakültesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Spor Bilimleri Fakültesi Teknik Eğitim Fakültesi Teknoloji Fakültesi Tıp Fakültesi Turizm Fakültesi	Meslek Yüksekokulları Acıpayam Meslek Yüksekokulu Bekilli Meslek Yüksekokulu Buldan Meslek Yüksekokulu Çal Meslek Yüksekokulu Çivril Atasay Kamer Meslek Yüksekokulu Denizli Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Denizli Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Denizli Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Honaz Meslek Yüksekokulu Kale Meslek Yüksekokulu Sarayköy Meslek Yüksekokulu Tavas Meslek Yüksekokulu	

2015 yılı Dış Ticaret verilerine göre (Kasım ayı itibarıyla) Türkiye'de en fazla ihracat yapan iller arasında 8. sıradadır.

Denizli, İstanbul Sanayi Odasının (İSO) 2014 yılı verilerine göre Türkiye'nin ilk 1000 Büyük Sanayi Kuruluşundan 21'ine ev sahipliği yapmaktadır. İstanbul Sanayi Odasının (İSO) 2014 yılı Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması'na göre listede, Denizli'den Er-Bakır Elektrolitik Bakır Mamülleri A.Ş., Abaloğlu Yem Soya ve Tekstil San. A.Ş., Kocaeli Haddecilik San. ve Tic. A.Ş., Aynes Gıda San. ve Tic. A.Ş., Menderes Tekstil San. ve Tic. A.Ş., Seval Kablo Aydınlatma Cihazları İth. İhr. San. ve Tic. A.Ş., Kardemir Haddecilik ve Elektrik Üretim San. ve Tic. Ltd. Şti., Pamukkale Kablo San. ve Tic. A.Ş., Denizli Çimento San. T.A.Ş., Atom Kablo San. ve Tic. A.Ş. ve Gamateks Tekstil San. ve Tic. A.Ş. olmak üzere toplam 11 firma yer almaktadır. Listedeki ayrıca Denizli'de kurulan, günümüzde ise merkezi İstanbul'da bulunduğu için listede İstanbul olarak gözükken Nexans Türkiye Endüstri ve Ticaret A.Ş.'de bulunmaktadır.

İstanbul Sanayi Odası tarafından hazırlanan Türkiye'nin İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu arasında Denizli'den Ozanteks Tekstil San. ve Tic. A.Ş., Küçükler Tekstil San. ve Tic. A.Ş., Modern Beton San. ve Tic. A.Ş., Kaynak İplik San. ve Tic. A.Ş., Shamrock Tekstil San. ve Tic. A.Ş., Çarkıt Kablo San. ve Tic. A.Ş., CMK Kablo Elektrik Sanayi İç ve Dış Tic. Ltd. Şti., Özgüven Kablo San. ve

Tic. Ltd. Şti., Erikođlu Emaye Bakır Tel Sanayi A.Ş. ve Gökhan Tekstil San. ve Tic. A.Ş. olmak üzere 10 adet firma bulunmaktadır.

Türkiye'nin 1000 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması'nda yer alan Denizli firmalarından görüleceği üzere Denizli sadece **tekstil ve dokumacılık** alanında değil, **kablo sanayinden metal ve haddecilik ile süt ürünlerine kadar geniş bir sektörde** güçlü bir yapıya sahiptir.

Bununla birlikte Denizli'deki 25 firma, Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) verilerine göre Türkiye'nin ilk 1000 ihracatçı firması arasında yer almaktadır. Söz konusu firmalar; Başak Metal Tic. ve San. A.Ş., Menderes Tekst. San. ve Tic. A.Ş., Kocaer Haddecilik San. ve Tic. A.Ş., DTS Denizli Tekstil Dış Tic. A.Ş., Seval İhracat İthalat ve Pazarlama Tic. Ltd. Şti., Gamateks Tekst. San. ve Tic. A.Ş., Er-Bakır Elektrolitik Bakır Mamulleri A.Ş., Küçüker Tekst. Dış Tic. A.Ş., Abaliođlu Yem Soya ve Tekst. San. A.Ş., CMK Kablo Elektrik Sanayi İç ve Dış Ticaret Ltd. Şti., Özgüven Dış Tic. Tel ve Kablo San. Ve Tic. Ltd. Şti., Elsan Elektrik Gereçleri San. ve Tic. A.Ş., Ođuzhan Tekstil Turizm İnşaat San. Ve Tic. A.Ş., Al Tekstil Konfeksiyon San. Tic. Ltd. Şti., Deniz Tekstil San. ve Tic. A.Ş., Kocaer Dış Ticaret A.Ş., Kaynak İplik San. ve Tic. A.Ş., Yaşarteks Tekstil Sanayi Tic. A.Ş., OCS Kablo San. ve Tic. A.Ş., Ozanteks Tekstil San.ve Tic. A.Ş., Alper İç ve Dış Tic.Ltd.Şti. , Natural Tekstil Tic.Ltd.Şti., Eke Tekstil Konfeksiyon Turizm San.ve Tic.A.Ş. ve Hürsan Havlu Üretim San.ve Tic. A.Ş'dir. Denizli'deki bir firma ise araştırmaya katılmadığı için ismi listede açıklanmamaktadır.

Yenilikçilik ve girişimcilik yönü ile öne çıkan Denizli'de **tekstil ve konfeksiyondan mermerciliğe, bakır, tel ve kablo sanayiden makine üretimine, organik tarım ve seracılıktan metal ve haddeciliğe, dericilikten cam ve çimentoya, kimya ve plastikten topraksız tarıma, termal turizmden bağcılık ve şarap üretimine, inanç ve kültür turizmden doğa turizmine** kadar uzanan geniş bir potansiyelde yatırım yapma olanağı bulunmaktadır. Çok yönlü yapısıyla, güçlü insan kaynaklarıyla, zengin biyolojik çeşitliliği, tarihi ve kültürel özellikleri ile kent **doğru ve güvenli bir yatırım ortamı** sunmakta ve yatırımcılarını beklemektedir.

Denizli **Türkiye ekonomisinde çok önemli bir yere sahip** olan bir kenttir. Sanayide öne çıkan kentte toplam **5 tane OSB ve 1 tane serbest bölge** bulunmaktadır;

- Denizli Organize Sanayi Bölgesi,
- Çardak Özdemir Sabancı Organize Sanayi Bölgesi,
- Mermer İhtisas Organize Sanayi-Bölgesi,
- Deri İhtisas Organize Sanayi Bölgesi,
- Sarayköy Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgesi,
- Denizli Serbest Bölge.

DENİZLİ İLİNDEKİ OSB'LER

PARAMETRE	DENİZLİ SERBEST BÖLGE	DENİZLİ OSB	DENİZLİ DERİ OSB	ÇARDAK ÖZDEMİR SABANCI OSB
FAAL TESİS SAYISI	20	119	10	1
TOPLAM İSTİHDAM	40	25.000	50	40
1. AĞIRLIKLI SEKTÖR	Tekstil	Tekstil	Deri (kösele)	Plastik-kauçuk
2.AĞIRLIKLI SEKTÖR	Metal	Diğer metalik olmayan mineral ürünler imalatı	K.baş derinin işlenmesi	-

Denizli sadece sanayisi ile ön plana çıkan bir kent olmayıp aynı zamanda **turizm ve tarımsal üretim potansiyeli** ile de önemli bir yere sahiptir. Denizli'de ekonomik olarak tarımı yapılan **125 çeşit tarımsal ürün** bulunmaktadır. Denizli'den 62 ülkeye 96 çeşit tarım ürünü ihraç edilmekte, bunlar arasında yaş ürünlerde başta sofralık üzüm olmak üzere, nar, ayva, şeftali, elma ve kiraz; kuru ürünlerde leblebi, kekik, ay çekirdeği, anason, kimyon, haşhaş, kuru üzüm vb. ürünler yer almaktadır. Denizli Türkiye'de üretilen, kekiğin % 90'unu, çerezlik ayçiçeğin %15'ini, leblebinin % 80'ini karşılamaktadır. Denizli kekik üretiminde dünya 1.si, çerezlik ay çekirdeği ve haşhaş üretiminde Türkiye 1.'si, üzüm üretiminde Türkiye 2.'si ve süt üretiminde Ege'nin en büyük 4., Türkiye'nin en büyük 9. büyük üreticisidir. Mitolojik bir meyve olan ve İnkalar tarafından yüzyıllarca yıldır tedavi amaçlı kullanılan yer kirazı-altın çilek Türkiye'de en fazla Denizli Çameli'nde yetişmektedir. Yine kırmızı kabuğu, koyu kırmızı daneleri, mayhoş tadıyla gıda, içecek ve ilaç sektöründe kullanılan Hicaz narının en çok üretildiği yerlerden biri Denizli'dir. Denizli'de dünyada sadece Honaz yöresinde yetişen tadı ve aroması ile farkını hemen hissettiren Honaz Kirazı gibi yöreye has tarım ürünleri de bulunmaktadır.

Denizi olmayan kent, **su ürünleri yetiştiriciliği ve ihracatında** da yükseliştir. Kent, su ürünleri yetiştiriciliğinde ülkenin önde gelen yerlerinden biridir. Özellikle soğuk ve berrak suları ile dikkat çeken Çameli ilçesi kentteki su ürünleri yetiştiriciliği yatırımları için avantajlı bir konumdadır.

Denizli'de **enerji, jeotermal seracılık, inaç ve termal turizm** alanında yapılan ve yapılmakta olan yatırımlarla ekonomik büyümenin artması beklenmektedir. Özellikle Denizli'nin Honaz ilçesine bağlı Kaklık'daki Doğalgaz Kombine Çevrim Elektrik Santrali ve Sarayköy'deki jeotermal enerjiye dayalı elektrik üretim merkezleri ile kent bir enerji merkezi olma yolunda önemli adımlar atmıştır. Denizli'de güneş enerjisinden elektrik eldesine yönelik yapılan ve planlanan yatırımlar da dikkate alındığında enerji konusundaki gelişmeler daha da dikkat çekici olmaktadır.

İnanç turizmi konusunda antik kentler diyarı olan Denizli'de sürdürülen kazılar sonucu ortaya çıkarılan değerler ile başta termal turizm olmak üzere alternatif turizm potansiyeline yönelik hâlihazırda kentte bulunan oteller ve planlanan çalışmalar Denizli'de bir çok alanda önemli çalışmalar yürütüldüğünün göstergesidir.

Tekstil, Konfeksiyon ve Dokumacılık: Denizli'de havlu-bornoz, ev tekstili, tül perde, iplik, manifatura, giyim ve tuhafiyeye alanında imalatlarını sürdüren işletmeler kentin ekonomisinde önemli bir yer tutmaktadır. Tekstil ve hammaddeleri, hazır giyim, konfeksiyon ve halı üreticileri tarafından 2014 yılında 1 milyar 505,9 milyon dolar ihracat yapılmış olup Türkiye'deki ilk 1000 büyük firma ve ilk 1000 ihracatçı arasına giren güçlü firmalar da bulunmaktadır. Kentte, Buldan ve Kızılcabölük ise dokumalarıyla dikkat çekmektedir. Bu iki yörede de dokumacılığın geçmişi yüzyıllar öncesine dayanmaktadır. Buldan'da Osmanlı Döneminde Saray eşrafının giyene şifa verdiği inandığı yazları serin tutan, hafif ve rahat dokuma Buldan Bezi dokunurken, Kızılcabölük'te insan gücü ile çalışan çekme tezgâhlarla geleneksel ve köklü yöntemlerle üretilen kumaşlar yurt içi ve yurt dışına pazarlanmakta ve büyük ilgi görmektedir. Söz konusu ürünler Hollywood yapımı filmler ile önemli diziler, etkinlikler ve organizasyonlarda kullanılmaktadır. Bununla birlikte İngiliz Kraliyet ailesinin düğün davetiyesi olan 40 bin adet altın işlemeli havlu da Denizli'de dokunmuştur.

Organik Tarım ve Seracılık: Denizli verimli tarım toprakları, zengin ürün yelpazesi ile tarım ve tarıma dayalı sanayi konusunda önemli bir yatırım potansiyeline sahiptir. Denizli'de tarım alanında yapılabilecek öne çıkan yatırımlar biri organik tarım biri de jeotermal seracılıktır. Denizli ülkenin en önemli jeotermal kaynaklarına sahip kentlerden biri olarak öne çıkmaktadır. Kızıldere, Tekkehamam-Sarayköy, Bölmekaya, Yenice-Kamara, Gölemezli, Karahayıt-Pamukkale, Çardak, Buldan ve Babacık yörelerinde jeotermal kaynakların bulunduğu alanlardır. Sarayköy'de jeotermal seracılığa yönelik bir OSB alanı oluşturulmuştur.

Bakır Tel ve Kablo Sanayi: Denizli'de giderek tekstil kadar ağırlık kazanmakta olan bir sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Daha çok elektrolit, bakır, tel ve enerji kablosu üretiminin yapıldığı sektör tarafından 2014 yılında 914 milyon dolarlık ihracat yapılmış ve Türkiye'de ilk 1000 büyük firma arasına giren güçlü firmalar bulunmaktadır.

Traverten ve Mermercilik: Türkiye'nin görünür mermer ve traverten rezervi açısından en zengin yerlerinden olan Denizli yıllık 600 bin metreküp mermer üretim kapasitesine sahiptir. Mermer üretiminde Denizli 2014 yılında 315 milyon dolar ihracat yapmıştır.

Dericilik: Denizli yöresinde dericilik sanatı da dokumacılık gibi geçmişe uzanan bir kökene sahiptir. Türkmen Boylarının, Denizli yöresine yerleşmelerinden sonra daha da değer kazanmış ve 1071'de Türklerin Honaz kalesini ele geçirmeleri ile burada ilk yöresel Türk dericilik faaliyetinin temeli atılmıştır. Deri işleme, kösele ve diğer deri mamulleri imalatında ülkenin öncü

kentlerinden olan Denizli kösele imalatı ile de dikkat çekmektedir. Kösele imalatında ülkenin % 70 oranında ihtiyacını karşılayan bu sektörde 2012 yılında 3.000 ton kösele üretilmiştir.

Bağcılık ve Şarap Üretimi: Denizli iklim koşulları ve elverişli toprakları ile bağcılık ve üzüm üretiminde öne çıkan kentlerden biridir. Kentte, çekirdeksiz bağlarda Sultani ve yuvarlak üzüm çeşitleri, çekirdekli bağ alanlarında ise Razaki, Çal Karası, Ekse Karası, Kaleçik Karası, Şıra üzüm çeşitleri yetiştirilmektedir. Denizli'de özellikle Buldan Yenicekent ve Çal üzümleri ile, Güney, Çal ve Bekilli ilçeleri ise bağları ve şarap üretim potansiyeli ile dikkat çekmektedir.

İnanç ve Kültür Turizmi: UNESCO Dünya Miras Listesi'nde yer alan Pamukkale ve Hierapolis sayesinde kent turizm açısından da henüz istenilen düzeyde kullanılmayan önemli bir potansiyele sahiptir. Dünyada eşi benzeri olmayan pamuksu görüntüsü ile dikkatleri çeken ve her yıl milyonlarca turisti ağırlayan Pamukkale ve mitolojide Tanrıçaların güzelleşmek için Pamukkale'nin şifalı sularında yüzdüğü, "Tanrılar Diyarı" olarak anılan pek çok Yunan tanrısının savaş ve entrikalarına sahne olduğu rivayet edilen Hierapolis cazibe merkezidir. Hierapolis'teki 1800 yıllık Antik Tiyatro'nun sahne binasının restorasyonu tamamlanmış ve birçok etkinliğe ev sahipliği yapmaktadır. Denizli, İncil'de adı geçen Hz. İsa'nın 12 havarisinden biri olan St. Philippus'un mezarının bulunduğu **Hierapolis**, İncil'de adı geçen ve ilk Hristiyanların yaşadığı kent olan **Colossae** ve Tanrı'nın Gözlerinin bulunduğu **Laodikya** gibi kültürel değerleri ile inanç ve kültür turizmine yönelik yatırımlar için büyük bir potansiyele sahiptir.

Termal Turizm: Kent Pamukkale'nin şifalı sularının yanı sıra Mısır Kraliçesi Cleopatra'nın yıkandığı ve çamur banyosu yaptığı rivayet edilen kaplıcalar olarak bilinen 5000 yıldır şifa kaynağı olan "**Kırmızı su**" diye de anılan Karahayıt Kaplıcaları ile de termal turizm açısından önem taşımaktadır. Başta, kültür ve termal turizm potansiyeli açısından öne çıkan Pamukkale ile termal su ve çamurun bulunduğu kaplıcaları içeren Karahayıt olmak üzere Denizli'ye yaklaşık 2 milyon turist gelmektedir.